

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«
v Ljubljani,
Dalmatinova ulica številka 3.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamezna številka stane 1 Din.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 4 Din mesečno. Za Nemčijo 5 Din., za drugo inozemstvo in Ameriko 6 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

Oglasi po dogovoru.

Proletarci vseh dežel, združite se!

V Ljubljani, v soboto 12. avgusta 1922.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Stavke.

Meščansko časopisje, meščanski mentalitet je zadnje dni iznova dokazal, da ne more presojati s treznostjo in povprečnih možganov vredno prevdarlostjo dnevnih pojavov neurejenega, stalno propadajočega gospodarskega življenja. Buržuazija obsodi vsak pojav čisto na kratko. Vsak pojav, ki se pokaže, da sedanji družabni red ne more obvladati gospodarskega življenja in ni kos povečanim povojnim nalogam.

Stavkam, ki so zbruhile pretečeni teden, ne išče meščansko časopisje vzroka v narodnem gospodarstvu samem. Po mnenju meščanskega časopisja začenja delavstvo stavke, ker jih nahujskajo k temu izvestni hujskači, ne pa, ker jih v to silijo nevzdržne razmere, slab zaslužek in beda. Čim je ugotovila buržuazija ta vzrok, to je, da je vsaka stavka teh dni nahujskana po gotovih elementih, ne pa izzvana po prekomernem izkoriščanju, absolutnem neupoštevanju dela, si jemlje pravico, da stavke zatre, stavkujoče zapre in uniči. — Kakor pa je napačna diagnoza, tako je napačno zdravilo, ki ga uporablja kapitalizem, da odstrani pojave stavk in ustavitve dela.

Današnje stavke nimajo svojega izvora v hujskanju, marveč v pomanjkanju in bedi. — Beda, lakota rodi stavke, ne pa hujskači. Mesto pa, da bi kurirali vzroke bede, pomanjkanja, kurira meščanska policija stavkujoče z zapiranjem, preganjanjem, kapitalizem pa to dirigira in inspirira.

Dve, tri leta po prevratu je marsikdo verjel, da so neurejene razmere v našem gospodarstvu posledica vojne. — Marsikdo je verjel, da bo trpelo to po vojni povzročeno nezdravo, krivično razmerje med delom in zaslužkom le kratak čas, da pa bo kmalu upostavljena zdrava relacija med delom in plačilom.

Delavstvo, naš proletarijat je doprinesel, v prepričanju, da se bodo razmere konsolidirale, k ozdravljenju največje, najhujše žrtve.

Skozi vsa povojna leta se je zadovoljeval proletarijat z zaslužkom, ki ga je visoko prekašal vsakokratni eksistenčni minimum. — Proletarijat se je zadovoljeval z mezdo, ki je zadoščala kvečjemu za polento, krompir, za zabelo pa je ponavadi že zmanjkalo. — Da bi si mogel nabavljati delavec vsa ta leta tudi potrebno obleko, da bi mogel družinski oče oblačiti družino, to je spadalo v kraljestvo delavčevih sanj. —

Zato je danes položaj tak, da je delavec nag. Pa ne samo to; delavstvo je danes tudi lačno. — Zato so stavke pogostne in kapitalizem mora pričakovati najhujših najostrejših mezdnih bojev. Najhujših bojev zato, ker sta porodila te boje obup in lakota. Obup in lakota pa se tudi nabrušenih bajonetov ne bojita.

Kapitalizem greši in je grešil nad delavstvom. Kapitalizem hoče danes upostaviti svoje gospodarstvo, svoje izkoriščanje na temelju, da se dela ne plačuje, marveč, da se delo le nagrajuje. — Ta gospodarski princip hoče kapitalizem ustanoviti ne samo za po vojni povzročene razmere, marveč tudi za mirni čas, za čas prostega, svobodnega gospodarskega razvoja. — Kapitalizem se je zazibal v upanje, da bo delavec vedno zadovoljen le z delom zaslužka, da bo vedno dopuščal visoke dividende, velike investicije in dnevno naraščanje akcijske cene, zato pa s podvojeno silo producirati, četudi bo stradal. —

Temu se upira proletarijat. Temu se mora upreti proletarijat. Kajti kapitalizem je imel dovolj časa, dovolj možnosti, da spravi svoje gospodarstvo v red, kot ga zahteva meščanski družabni red. Ker tega ni storil, zato se vrste stavke. Vsaka stavka pa nudi dokaz nemogućnosti meščanskega reda in pospešuje njega razpad. — Tega seveda kapitalizem ne vidi, ne upošteva, zato išče vzrokov v hujskanju, ne pa v bedi, ki je sestra delavnih slojev v kapitalističnem družabnem redu. —

Prvi državni proračun.

V vseh drugih državah so že kolikor toliko uvedli redno poslovanje državnega gospodarstva. Ali gospodarstvo država po svojih načelih dobro ali slabo, to je seveda drugo vprašanje. Pri nas pa je bil šele te dni sprejet prvi redni proračun skoro po štirih letih osnovanja državnega organizma. Doslej so vladne večine državljane tolažile z dvanajstini, sedaj pa imamo redni proračun. Pred vsakim glasovanjem so agitirali in kričali, da se naša valuta izboljša, čim se z dvanajstini ali proračunom postavijo v red državne finance. Valuta je pa padala dalje.

Ko je bil proračun sprejet, je predsednik zbornice od samega veselja priredil poslancem večerjo. Toda, če pomislimo, da je bil proračun sprejet le s 168 glasovi, da je proti glasovalo 48 poslancev, ter je bilo potemtakem v zbornici navzočih le 216 poslancev, nam to dokazuje, da v javnosti sprejem proračuna ne more mnogo vplivati na gospodarsko stališče, ker nima moralne zaslombe v večini poslancev. Proračun je zaveda, ki mora imeti v političnih strankah in narodu države zaupanje. Šele, če je ta predpogoj izpolnjen, garantira tudi, da bo užival respekt pred zunanjim gospodarskim svetom.

Prejemki državnega proračuna so določeni na 6932 milijonov dinarjev, izdatki pa na 6926 milijonov dinarjev. V kronah znaša to 27.728 milijonov prejemkov ter 27.704 milijonov izdatkov. Prebitok znaša po proračunu 24 milijonov kron, ki je pa fiktiven, ker je nedvomno, da je finančni minister odmerjal davke preoptimistično, zakaj davčna sila vsaj po našem občutku vidno pojema v državi in bo pojema še, ker bodo Amerikanci mnogo zahtevali zase.

V državi kroži manj nego pet milijard denarja (dinarjev, oziroma

20 milijard kron). Če primerjamo množino denarja s prejemki proračuna, vidimo, da ves krožeči denar ne zadošča za plačilo enoletnih davkov. Vprašajmo se sedaj, koliko bo treba, da se ta krožeča glavica obrestuje s sadovi dela tako, da pokrije državni proračun? In to ne bo dovolj! Kapitalisti bodo hoteli imeti tudi svoj delež, precej velik delež! In izkoriščanje dela in izkoriščanje naravnih dobrin, zakladov. Če bo v državi živahno gospodarsko življenje, bo potrebno petkratno ali šestkratno obrestovanje krožečega denarja, če se bo ta precej visoko obrestoval (najmanj po 30 ali 40 odstotkov) bo kapitalizem vzdržal ravnotežje, toda pri tem bodo ogromno trpeli izkoriščani sloji v državi. Vrhutega je pa velik del državnih izdatkov izdanih v neproduktivne namene (militarizem itd.), kar ne donša nobenih obresti. Ta neproduktivnost milijonskih kapitalij pa povzroča na drugi strani, da se mora ostali razpoložljivi denar še višje obrestovati, delovni sloji in konsumenti še bolj izkoriščati, ali pa zapravljati narodno imetje, ker če ni obresti, treba dati od glavnice; to so novi dolgov.

Finančni minister Kumanudi sam prav ne zaupa proračunu, ker je rekel, če se vrednost dinarja zviša, upa da ne bo primanjkljaja. Seveda je Kumanudijev strah drugje, ne pa v valuti, ker proračun more v kljub temu ostati v ravnotežju, če valuta pade ali ne, ker je sestavljen na isti vrednosti.

Proračun pomeni torej ogromno obremenitev in najmanj 120 odstotni dobiček, ki ga mora donesti v bodočem letu krožeči denar, brez dobička, ki ga še zahteva kapitalizem zase.

Delavske stavke.

Mislim, da si nismo vsi na jasnem, kaj je to delavska stavka, ali pa nekateri tega nočejo razumeti.

Če sem šel pred 14 dnevi v ljubljansko specerijsko trgovino in sem kupil kilogram sladkorja, sem plačal zanj 64 kron. Dobro!

Včeraj je pa šla moja žena zopet po kilogram sladkorja in je trgovec zahteval za kilogram sladkorja 82 kron, moja žena je pa imela s seboj samo 64 kron. In kaj je napravil trgovec, kaj mislite? Trgovec ženi enostavno ni hotel dati sladkorja.

Sodrug! Razširjajte in podpirajte „Zarjo“!

LISTEK.

F. E.:

(Dalje.)

Zgodovina socializma v Srbiji.

Obrt je po odhodu Turkov še bolj propadla, kajti Srbi se ji dolgo niso posvečali, ker je v svojem primitivnem gospodarstvu niso potrebovali in ker v ljudstvu tudi ni bilo nobene tozadevne tradicije. Jasno je, da v takih razmerah tudi ni moglo priti do kakega posebnega delavskega razreda in so za ono peščico rokodelskih pomočnikov bili mezdni pogoji kar uradno predpisani, namreč (leta 1833.) 50 para dnevno brez hrane in 20 para dnevno s hrano; kdor bi plačal oziroma sprejel več, temu se je smelo naštet 100 batin.

Prometnih sredstev ni bilo v tej dobi nobenih, šolstvo komaj v prvih začetkih, kulturno stanje na najnižji stopnji, pravega meščanstva pa razen uradništva tudi nobenega, saj so štela še l. 1834. vsa tedanja srbska mesta komaj 41.374 prebivalcev.

Po Miloševi odpovedi je zasedel prestol njegov sin Milan, ki je pa že par tednov na to umrl in sedel mu je brat Mihael Obrenović (1840. do 1842.). Tega so pa domači velikaši kmalu pregnali, odstavili vso dinastijo in pozvali na vlado

Aleksandra Karadžordževića (1842.—1858.). Kakor vsi tedanji srbski vladarji, se je nahajal tudi ta v večnih sporih z ostalimi domačimi knezi, zato ga je skupščina odstavila in pozvala nazaj starega Miloša Obrenovića (1858.—1860.). Miloš pa tudi za časa svoje druge vlade ni kazal mnogo volje za ustavno vladanje, a je še pred kakimi večjimi nezgodami umrl. Sledil mu je drugič njegov sin Mihael (1860.—1868.), ki je plačal svojo reakcionarnost in svoja absolutistična stremeljenja končno s smrtjo, za njim je pa zasedel prestol njegov najbližji sorodnik Milan Obrenović (1868.—1889.) in šele pod njim se je dežela nekoliko umirila ter se začela razvijati v smeri napredka.

Vso to dobo, to je od leta 1839.—1869. karakterizirajo neprestani notranji boji med reakcionarnimi, po čim večji neodvisnosti stremječimi lokalnimi knezi in prav tako reakcionarnimi ter absolutističnim težnjam vdanimi vladarji na eni strani, na drugi strani pa boj med obema dinastijama. Upori, uboji in pregnanstva vladarjev so bila na dnevnem redu, zato ni čudnega, če ni mogla dežela nikamor naprej, ne v kulturnem, ne v političnem in še manj seveda v gospodarskem pogledu. Poleg tega so pa miren razvoj dežele cvirali še stalni konflikti z Avstrijo, Rusijo in Turčijo, ki nikakor niso hotele priznati srbskemu narodu popolne svobode. Sicer se je sešla l. 1858.

na pritisk državnega Saveta takozvana Svetoandrejska narodna skupščina, koje prvi akt je bil, da je odstavila kneza Aleksandra Karadžordževića in poklicala nazaj starega Miloša ter skušala s kolikor toliko modernimi zakoni urediti razruvane notranje politične, kulturne in gospodarske razmere; a Miloš in njegov naslednik Mihael nista hotela deliti oblasti z narodom, temveč na vse načine ovirala njegovo sodelovanje pri zakonodaji in upravi. Cenzura je divjala bolj kot v sami Rusiji in zadušila enostavno vse politično udejstvovanje naroda. O nekaterih občinskih volitvah v Belgradu niso smeli prinesiti listi nobenega drugega glasu, kot naslednjo, za tedanje strašne politične razmere veleznačilno poročilce: „Od okoli 2000 meščanov, ki imajo po zakonu volilno pravico, je prišlo na volišče le 21 volilcev“. In to v sami prestolnici! Že sama besedica „svoboda“ je bila v „osvojevanju“ Srbiji sila nevarna, kar nam drastično dokazuje naslednji slučaj: Češki črkoslikar Svoboda po imenu, je naredil za „Kafano kod Dragačeva“ nov napis in se spodaj podpisal, kot je to še danes običajno. Mimo pride policaj, vidi spodaj pod velikim napisom firme besedico „Svoboda“ in takoj pozovejo na odgovor lastnika kavarne in črkoslikarja, češ da ščuvata na upor.

(Dalle prih.)

Ali je ta trgovec s tem, ker ni dal za 64 kron sladkorja, tudi stavkal?

Po mojem pojmovanju tudi! Kajti on prodaja sladkor, moko in drugo blago, delavec pa prodaja svojo delovno moč, za katero tudi nastavi ceno, kakor trgovec za moko, sladkor in drugo blago.

Ponovno smo že slišali in čitali zahtevo in sami tudi že delali za to, da naj se ti ali oni industrijski izdelki ne uvažajo, da bo imela domača industrija kaj dela ter bo delavstvo pri nas mogoče zaposliti. Protestirali smo pri raznih ministrstvih že večkrat raditega. Dobro!

V Ljubljani stavka 300 mizarjev, v Celju stavka 50 mizarjev, v Ljubljani stavka 30 brivskih pomočnikov, zakaj ti ljudje ne delajo, zakaj stavkajo? Zato, ker za ta denar, ki so ga prejeli doslej, ne morejo več kupovati kruha, sladkorja, mesa in drugih življenjskih potrebščin; ti ljudje hočejo tedaj samo svojo delovno moč prodajati dražje, in sicer tako drago, da bodo mogli kupovati podraženo moko, meso, sladkor in drugo blago. Toraj delavci so isto tako upravičeni povišati cene svoji delovni moči, kakor trgovec. Razlika je le ta, da trgovec gre s svojimi cenami o pravem času navzgor, dokler mu njegova žena, mati ali kdo drugi odločno ne reče: za ta denar ti ne more več dati hrane.

Najnovejše pa je, kar smo sli-

šali, da nameravajo mizarški podjetniki dobiti delavce iz tujine.

Imamo zakon o zaščiti delavcev in § 130. tega zakona pravi:

Noben delodajalec ne sme privajati delavce iz inozemstva, dokler ne dobi za to dovolila od ministrstva za socialno politiko, ki izdaja ta dovolila šele, ko zasliši mnenje dotične krajevne borze dela in pristojnih delavskih zbornic. Dobro!

Sedaj smo pa radovedni, kaj po reče k temu minister za socialno politiko.

Tedaj ne samo, da je prepovedan uvoz raznih industrijskih izdelkov, tudi prepoved importiranja delovnih moči, ali bolje rečeno, tudi prepoved importiranja stavkokazov imamo!

Videti hočemo, če bo ta prepoved tudi držala? Če pa ne bo držala, potem pa sploh nobenemu zakonu ne moremo ničesar več verovati.

Če bo draginja tako naraščala, kakor sedaj narašča, se bo tudi delavstvo moralo boriti za zvišanje plač, če bo hotelo živeti.

V Celju se je sicer neki podjetnik izrazil, da se morajo plače mizariskim delavcem znižati za 5 kron na uro, in to ob tem času! Iskal sem dolgo časa izraza, da bi označil tega gospoda, pa žal, nisem našel drugega kakor, da more v sedanjem času kaj takega izjavljati le tepec.

Vi, mizarji, stojite na braniku svoje pravice, zato se ne dajte poceptati od ljudi, ki hočejo imeti dvojno moralo, zase eno, za delavce eno!

Velika manifestacija organiziranega delavstva v Celju.

Celjske organizacije so prevzele organizacijo 1. delavskega zleta, ki se je vršil v Celju. Slovenski proletarijat že leta in leta ni videl tako veličastne delavske manifestacije, katere se je udeležilo okoli 10.000 udeležencev, kar je za te gorupe čase naravnost nekaj izrednega. Od vseh strani je prišlo delavstvo na ta zlet. Iz Maribora, Ljubljane, Trbovelj, Zagreba in vseh drugih manjših in večjih krajev, kjer je le količkan proletarske zavesti in organizacije. S to prireditvijo je pokazalo slovensko delavstvo in dragi gostje iz Hrvaške in Srbije, da popolnoma razumejo nalogo proletarijata v tej državi. Zbliževanje, združevanje, to je najvažnejša naloga sedanjosti, priprava na odločilne boje, ki tako rjo-

veče kličejo proletarijat v skupno fronto v obrambo in v ofenzivo.

Manifestacijo so pozdravili med drugimi tudi sodrugi E. Kristan, V. Bukšeg in Radošević. Ti in vsi drugi govorniki so govorili ob velikem navdušenju manifestantov. Prireditve v Celju samem in na Teharjih, kjer je bila velika veselica, so uspele nad vse pričakovanje, tako, da zaslužijo prireditelji in udeleženci najlepše pri znanje, kar jim naj bo v spodbudo, da delajo tudi v tej smeri za emancipacijo proletarijata in za združitev bojnih vrst delavstva, ki so razcepljene še danes.

Terorizem in organiziranje kapitala ter buržuazije nas nujno sili, da hodimo po tej poti.

Meščanska vojna v Italiji.

Taktika italijanske vlade je poklicala v življenje fašiste, jih podpirala in protežirala, da poživijo nacionalni fanatizem na eni strani, na drugi strani pa da podpre kapitaliste v boju proti socialistom in komunistom. Danes ima fašizem nalogo bojevanja v notranjosti dežele proti socialistom in komunistom, v slovenskih in hrvaških krajih okupiranega ozemlja pa obenem proti hrvaškemu in slovenskemu življu. Italijani so temperamenten narod. Zaraditega je bilo lahko zanetiti med Italijani silno hud nacionalni fanatizem, pod katerega zaščito nastopajo fašisti z vehemenco, ki je v zgodovini ni enake, vsaj ne v državi, ki hoče biti visoko civilizirana.

Tri leta že trajajo boji med fašisti, socialisti in komunisti. Ti boji so izbruhali doslej od časa do časa. Sedaj pa, ko je italijanska vlada v nevarnosti, ko preti, da vlada ne dobi več zanesljive večine, so se poostriili tudi napadi fašistov. Prvega avgusta je proglasilo delavstvo splošno protestno stavko. Proti temu sklepu delavstva so izdali fašisti rok 48 ur, da začno zopet delo. Ker ta ultimati ni zalegel, so fašisti začeli boj. V Milanu, Jakinu, Livornu, Parmi itd. so zasedli uprave, razdeljali nad 100 delavskih domov, uničili milansko socialistično tiskarno, v kateri izhaja „Avanti“. Tudi v Trstu so skušali opustošiti tiskarno „Lavorator“, kar se jim pa ni posrečilo.

Kakšne grozovitosti so uganjali fašisti, dokazuje prav jasno porotna

obravnavo v Trstu, ki se je pričela 1. avgusta. Obtoženi so trije fašisti, da so dne 24. novembra 1921 ustrelili dva tiskarja Jurija Müllerja in Avgusta Giralidija. Takrat je bila v Trstu stavka kovinarjev, kateri so se pridružili tudi tiskarji. Stavki so se pa uprli fašisti in nacionalisti ter hoteli izdajati fašistovski list. Tiskarji so odprli tiskarno in odpravili osujeli Giralidija in še enega kolego. Fašisti so ju odvedli v svoj lokal, ju tam mučili in izprašali vse podrobnosti o stavki. Ko so ju odpustili, so jima zabičali, da morata molčati o dogodku. Giralidi pa ni molčal. Tiste dni je prišel v Trst tajnik tipografske zveze Aleksander Candido. Jurij Müller in Avgust Giralidi sta ga pričakovala na postaji z drugimi tovariši. Candido in nekaj tovarišev se je odpeljalo z vozom v mesto, Müller in Giralidi sta hotela iti peš. Komaj sta napravila nekaj korakov, ko ju je obkolilo pet do sedem ljudi, ki so jih dvignili v avtomobil, ju odpeljali v neko šupo ter tam topli, zmerjali in kočno oddali nanju sedem strel iz revolverjev. Müller je takoj dobil težke smrtne rane, Giralidi pa se je po prvem strelu zgrudil in obležal kakor mrtev. Dasi so še streljali, ga vendar niso nevarneje zadeli. Med vožnjo so jima fašisti že grozili, da je prišla zanje zadnja ura. Giralidi je dobil samo eno rano. Ko so fašisti odšli, se je Giralidi s težavo pobral, šel do postaje pri sv. Andreju in klical na pomoč okolo polnoči. Müller je umrl, Giralidi pa se je zdra-

vil mesec dni. Tak zločin se je izvršil v civilizirani Evropi, taki zločini se vrše tudi v Italiji. In pred in med obravnavo so dobivali porotniki grozilna pisma, če bodo take zločince obsodili. In res, te navadne zločince je tržaška porota v sredo oprostila. Kdo se naj potem še čudi razmeram v Italiji?

Že ta edini primer zadošča, da spoznamo, kako anarhistične razmere vladajo v Italiji. Vlada je sicer po vseh večjih centrih Milan, Livorno, Genovi, Jakinu itd. proglasila obredno stanje, toda fašisti se za vladne odredbe zmenijo toliko kot za lanski sneg. Po cestah se vrše pravi boji, ki jih nihče ne ovira.

Strankin zbor angleškega delavstva.

V vseh strankah, v delavskih in meščanskih imajo razkol; to je prinesla vojna psiha s seboj.

V delavskih strankah je razkol na tri strani. Nastali so skrajni levičarji, to je struja, ki hoče čez drn in strn doseči svoj cilj, tudi če se jih 99% pri tem pobije.

Nato so skrajni desničarji, ki so podobni sv. Nikodemu, ki je pridigo oznanjal v postelji, mesto, da bi šel med ljudstvo.

In končno je velika skupina proletarijata, ki svoje organizacije trezno po sigurni poti vodi proti zaznamovanemu cilju, pri katerem naj pride do veljave tisti, ki dela in ustvarja in, ki ima vse legalne pravice do življenja.

V meščanskih strankah je pa razkol enostaven, in sicer sta tam samo dve struji. Ena, ki hoče dobro živeti in hoče obenem tudi tistega pustiti dihati, ki zanjo gara. Druga radikalnejša struja je pa tista, ki drvi s korupcijo proti zlatem teletu, neglede na to, če ob njegovi poti in za njim ves svet pogine.

Pred nekaj tedni je imel svoje zborovanje angleški proletarijat v Edinburgu. Zastopanih je bilo na zborovanju čez 4.000.000 organiziranih delavcev. Zastopniki te ogromne organizacije so odkrito priznali, da so se pred genovsko konferenco precej strinjali s politikom Lloyd Georgeja, ker so se nadejali, da genovska konferenca vendar prinese gospodarski sporazum med narodi. Vsekakor so se pa varali ali bolje rečeno varali jilo je Lloyd George.

Kongres v Edinburgu pa Lloyd Georgeju ni prizanesel, kajti vsi delegati so bili edini, da je kriva vsega zla vendarle verzajlska mirovna po-

Italija je v znamenju revolucije, toda ne napredne revolucije, marveč reakcionarne revolucije, ki utegne vreči italijanski vladni sistem, če vlada ne bo energična. V Italiji preti revolucija, toda ta revolucija bo veljala žrtev, bo uničila proletarijatu vse drugo, samo ne prepričanja, utegne postati tudi republikanska v zmyslu najrše meščanske reakcije, ki jo je podžgal že petdeset let gojeni nacionalni fanatizem.

Nedvomno bo pa to gibanje imelo tudi za kapitalistično Italijo težke posledice, ki se jih fašisti in nacionalisti ne zavedajo.

godba, ki jo je sklenila tajna diplomacija, pri kateri je sodeloval tudi Lloyd George.

Nadalje je kongres konstatiral, da delavstvo v premaganih državah ne more korakati poleg naraščajoče draginje vsled vednega padanja valute s svojimi plačami. Isto gorje pa trpi delavstvo v zmagovalnih državah zaradi visoke valute, ker narašča brezposelnost od dne do dne ter vsled tega delavstvo še bolj strada, kakor v premaganih državah. (Kdo se ne spominja med vojno vsklika Lloyd Georgea, ki je rekel angleškemu delavstvu: „Ako premagamo Nemce, bo vsak angleški delavec bogatejši“.)

Kongres v Edinburgu je verzajlsko mirovno pogodbo imenoval najbolj smrtno nevarno in prokletc mirovno pogodbo, kar jih zgodovina pozna“, tako se je glasila resolucija k točki dnevnega reda o zunanji politiki, ki jo je kongres v Edinburgu soglasno sprejel.

Nadalje je kongres konstatiral, da je stranka narašla od 1. 1918. od 375.931 na 4.010.361 članov. Delavske organizacije so se tedaj na Angleškem podnesetorile.

V spodni zbornici je imela delavska stranka 1. 1918. 49 mandatov in sedaj jih ima 74.

Ker si je pa socialistična stranka svesta, da bo pri prihodnjih volitvah ena najmočnejših v parlamentu, je kongres tudi o tem sklepal, kako bo socialistična stranka pri bodočih volitvah zasedla vlado in kakšno taktiko bo zavzela.

Povsod se svita, le pri nas visijo nad nami še težki črni politični oblaki!

Za kmetijske šole.

(Iz govora poslanca s. Filipa Kisovarja v narodni skupščini dne 28. julija 1922.)

Gospodje narodni poslanci! V generalni debati o predloženem proračunu smo razpravljali o različnih ministrstvih, o ministrstvu saobračaja, potem ministrstvu za šume in rude, ministrstvu vojne in mornarice itd. Toda moram tukaj poudarjati, da je ministrstvo za poljedelstvo prav posebno važno.

Poljedelstvo je predpogoj vsemu drugemu. Poljedelstvo vzdržuje tudi vsa druga podjetja. Za vsakega delavca in za njegov obstanek, pa bodisi železničar ali industrijski delavec ali rudar, je prvi predpogoj živžev.

Če pa hočemo imeti zdravo in dobro poljedelstvo, moramo tudi gledati, da se poljedelstvo kolikor mogoče dvigne, da ga kolikor mogoče pospešujemo. Če pogledamo nekoliko nazaj v prejšnja leta, pridemo do zaključka, da se je pod bivšo Avstrijo jako malo storilo za poljedelstvo. L. 1892., kolikor se spominjam, je bila v dunajskem parlamentu razprava o poljedelstvu. Tam je neki poslanec predlagal, naj se da državno posojilo, da se regulirajo Mura, Drava, Savinja in druge reke, ki preplavljajo večkrat na leto polja in travnike ter odnašajo precejšnje kose rodovitne zemlje.

Dr. Verkauf, če se ne motim, je poudarjal, da se mora dati večja vsota za regulacijo teh rek. In takrat je minister Bilinski odgovoril, da mora biti iz načelnih razlogov

proti vsaki državni podpori, ker finančni minister nima toliko denarja, da bi podpiral take stvari.

Ko je pa šlo za podporo paroplovni družbi po Donavi, se je takoj dobilo 80 milijonov goldinarjev, ker je bila dotična parobrodna družba kapitalistična in so se bali, da ne bi propadla. Upam, da se v sedanji Jugoslaviji ne bo merilo s takim merilom kakor v bivši Avstriji.

Kakor je znano, je v Sloveniji precej razvito poljedelstvo, vinarstvo, hmeljarstvo, gozdarstvo itd. Toda bojim se, da bo vse to pričelo v teku časa nazadovati in da se ne bo obdržalo na višini. Znano je, da je Slovenija poljedelska dežela. Po statistiki je v Sloveniji 65 odstov poljedelskega prebivalstva (kmetovalcev), 13 odstov odpade na rudarje, železničarje in tovarniške delavce, ostalo pa so uradniki in drugi prosti poklici.

Ozrimo se nekoliko nazaj v minula leta. Ta Vam omenim zaradi tega, da se vidi, kako je bilo v Sloveniji pred vojno. Naj navedem nekoliko statistike iz l. 1910. Glavni pridelki Slovenije so: pšenica, rž, ječmen, koruza, krompir in oves. L. 1910. se je pridelalo 23.000 kvintalov pšenice in rži, 4000 kvintalov ovsu, 5500 kvintalov koruze in 36.000 kvintalov krompirja. To je precejšnja množina za takrat. Menim, da se letos in pretečeno leto ni

toliko pridelalo. Vzrok je bila lani velika suša in razne druge vremenske nezdore.

Iz tega je razvidno, da je Slovenija v glavnem poljedelska dežela, vendar pa poljedelstvo ne more preživljati vsega prebivalstva, ker je skoro polovica površja poraščena z gozdovi, ki so velikanskega pomena in neprecenljive vrednosti. Zaraditega se bavi ljudstvo v veliki meri tudi v živinorejo.

Po statistiki o živinoreji je bilo l. 1910. v Sloveniji 60.000 konj, 500.000 govedi, 85.000 koz in ovac in nad pol milijona prašičev. Na 1000 prebivalcev je prišlo takrat 53 konj, 450 goved, 75 koz in ovac ter 485 prašičev. Prosil bi gospoda ministra za poljedelstvo, da kolikor mogoče poskrbi, da se naši pridelki tudi v bodoče ne zmanjšajo, marveč zvišajo.

POLITIČNI PREGLED.

Spor v SLS — nova senzacija za »Jutrovec«. Mladi »demokrati« hočejo živeti, odkar so imeli smolo v tisti znani svinčevi aferi, od samih senzacij. Če ni nobene senzacije, jo pa ustvarijo, ker priznati jim pa moramo, da za nos voditi javnost, to znajo izborni, in izborni znajo tudi igrati za kulisami. Ni dvoma, da je nastal že pred daljšim časom spor med pristaši SLS. Tam je spor načelen, drugod pa večinoma ni. SLS sloni na dogmah katoliške cerkve in ker je šla ena skupina predaleč, je SLS nastopila v zmislu svojih načel proti radikalizmu g. dr. Gosarja in njegovih pripadnikov. Radikalizem krščanskih socialcev pa nikakor ni nevaren pojav za bistvo Slovenske ljudske stranke, in če je šlo za kaj, potem je to bila edinole nevarnost, da dobe v gospodarskih in političnih odborih radikale Gosarjevega kalibra večji vpliv. Trenutno je mogel veljati le ta razlog, ker g. dr. Gosar vendar ni tako slab katoličan. Vsekakor pa ima ta politični korak še dalekosežnejši pomen. Na Hrvaškem in v Srbiji so političarji pričeli »globoke v svojih sreih« premišljevat, kaj, ko bi se Hrvati in Srbi politično zblížali? Ti glasovi prihajajo že dalje časa v svet, kar pomeni, da radikale tipljejo po občutljivih točkah opozicije na Hrvaškem, ne da bi obetali kake koncesije, razen osebnih. Samostojnost, avtonomija s prejšnjim naglasom je v opozicionalnem časopisju umolknila. Sedaj zahtevajo samo še »pametno revizijo ustave.« Tudi slovensko klerikalno časopisje zahteva odločno samo še odpravo režima, ker vse drugo pade z režimom samo v naročje. Hrvaški opozicionalci vidijo, da je spor med demokrati in radikale vedno hujši, ki se ne da omiliti, čeprav demokrati na celí črti lezejo kakor rak, ter da bo v narodni skupščini potrebna drugačna koncentracija vladnih strank. Zaraditega tako nujno hrepene po zblížanju, v čemer pa SLS tudi ne more zaostati. SLS nima namreč v Belgradu prav nobenega vpliva, ker je pred vojno in med vojno nastopala politično silno sovražno proti Srbom. Z Gosarjevimi radikalizmom in političnim separatizmom bi v slučaju sporazuma med Hrvati in Srbi, ostali Slovenci izven kombinacije ter izgubili še tisto politično moč, ki jo imajo sedaj. V tem tiči pomen klerikalne taktike, ki bo izšla iz te krize okrepljena po zaslugi naprednih strank. »Jutro« se hudomušno reži, klerikalci pa triumfirajo sedaj z molčanjem, pozneje pa, ko izrinejo mlade demokrate z ministrskih stolčkov s pomočjo hrvaških blokašev, se bodo pa ti na ministrskih stolčkih rezali še bolj široko, kakor se reže sedaj mladi demokrati. In tedaj, bo konec slavne avtonomije, samouprave in morada tudi »pametne revizije ustave.«

„Jutro“ in Kamenarovič sta popolnoma zvođenela, oziroma „Jutro“, a afera Kamenarovič pa menda tudi. Srbski listi so ob tej priliki napadali ministra Žerjava, češ, da se je osebno, pardon ne osebno, ampak po ose-

Za povzdigo poljedelstva in narodnega gospodarstva so potrebne strokovne šole. Teh imamo v Sloveniji malo, oziroma nobene. Potrebno bi bilo, da se tudi tu nekaj stori in da se dovoli primerna vsota za ustanovitev strokovne šole za gospodarstvo in za potovalne učitelje, kakor smo jih imeli prejšnja leta. Redkokdaj nas je kak potovalni učitelj obiskal. Zgodilo se je to komaj enkrat v osmih letih in takrat se ljudje niso mogli udeležiti dotičnih tečajev. Ljudske šole nam ne morejo nuditi dovolj izobrazbe v poljedelstvu, in zato še enkrat prosim gospoda poljedelskega ministra, naj skrbi za to, da se bodo ustanovljale gospodarske in poljedelske šole v povzdigo — poljedelstva.

bah, „ki mu stoje blizu“, angažiral za stvar, ki je pa končno postala faktično le smešno majhna mušica, ki nikakor ne more zakriti drugih madežev, ki so silili v javnost. Listi so celo tako drzni, da trdijo, da je bila Kamenarovičeva afera hotoma vpriporjena. Mi se v tem vprašanju vzdržujemo še vedno vsakršne sodbe.

Boj med radikale in demokrati za vlado. Radikale so pristali, da postane minister za notranje stvari Kosta Timotijevič. Radikale pa dobe v tem ministrstvu podtajnika dra. Periča, za pomočnika finančnega ministra pa Svetozarja Popoviča. Imenovanje se pa izvrši šele jeseni, če bo položaj še tak kakor je sedaj. Radikale in demokrati hočejo torej v bratskem zaupanju drug drugega nadzirati.

Radičeva politika. Politiko hrvaškega bloka vodi stvarno g. Štefan Radič. Z njegovo politiko pa velika večina hrvaške inteligence ni zadovoljna. Hrvaška inteligence preboluje veliko duševno krizo. Molči, ker se ne upa nastopiti proti političnemu terorizmu in demagogiji, vrh tega se pa zaveda, da nastane v hrvaški politični orientaciji popolni kaos, ako bi kdo v sedanjem razpoloženju hotel narod poučiti o dejanskem stanju. Ljudstvo bi bilo razočarano in nihče bi ne mogel več zastopati v imenu naroda interese, ki jih zagovarja blok. A vendar stoji Hrvaška pred podobno katastrofo, ker pasivna politika, ki traja že toliko časa, ne more vesti do drugačnega konca.

Kvorum. „Jutrov“ dopisnik je ugotovil, da je bil na večerji, ki jo je „špendal“ predsednik narodne skupščine dr. Ribar ves čas zasedanja kvorum častno zastopan, tako da se je izvršila večerja ob zakoniti sklepčnosti do konca. Za take seje potrebni poslovnik „špajzecetel“, je bil sprejet po skrajšanem postopku. Po večerji je pa dr. Ribar sklical še dve seji, ki pa nista bili sklepčni, ker velja za nju poslovnik narodne skupščine. Poslanci so po večerji odšli na počitnice, kar jih je ostalo, jih je pa končno predsednik sam zapodil.

Princ Jurij, bivši srbski prestolonaslednik, brat sedanjega kralja Aleksandra, se poteguje za svoje pravice, ki mu grede kot članu vladarske hiše. Jurij zahteva apanažo in eventualno kako posestvo v Srbiji. Vlada je naklonjena rešitvi tega vprašanja, gotovo pa še ni, ali dobi princ apanažo iz dohodkov kralja ali pa mu bo votirala narodna skupščina poseben letni znesek do 150.000 francoskih frankov. Na orestol ne misli več, kakor je sam izjavil časnikarjem.

Dr. Šušteršič se vrne. Z veseljem in z bojaznijo, s škodoželjnostjo in s flegmo pričakujejo dr. Šušteršiča veliki in mali politiki. Pod čigavo protekcijo prihaja Šušteršič v domovino? To je uganka. Neverjetno je, da bi ga vabili klerikalci, bolj verjetno je, da ga vabijo „sovražniki klerikalizma“, ki pa bodo razočarani. Vemo, da je dr. Šušteršič mož, ki se ravna po razmerah, zato se bo na slonil, če bo delal politično, tam, kjer sme računati na oporo. Te pa ne bo našel ne med radikale in ne med de-

mokrati, čeprav se v prvi vrsti ti vsele njegovega prihoda. Šušteršič ne izbira ortodoksnih programov, njegov program je politični vpliv in odločevanje.

Kakšen proračun je to? Predloženi in sprejeti državni proračun je izkazoval 24 milijonov kron prebitka. Na seji ministrskega sveta v sredo je pa povedal finančni minister Kumanudi, da je bila izpuščena v izdatkih postavka 720 milijonov kron, tako da izkazuje proračun namesto izkazanega prebitka 24 milijonov kron, 696 milijonov kron primanjkljaja. Izpuščeni znesek je določen za investicije. Po našem plebejskem mnenju bi ta znesek kljub temu spadal v proračun, čeprav se vzame iz ameriškega posojila, ker obremenjuje državne finance.

Slovenija bo imela po novem volilnem zakonu 26 poslancev. Ljubljanska oblast jih bo volila 11 (Ljubljana I), mariborska oblast pa 15.

Protí Bulgariji? V Belgradu imajo čudno manijo, da iščejo vedno novih konfliktov z Bulgarijo. Če poseti par roparskih tolp iz Bulgarije tostran meje, je že velika afera, iz katere kujejo kapital. Vsekakor tiči za to napetostjo večja politična kombinacija. Pri balkanskih Slovanih, razen Bulgarin, prevladuje mnenje, da bi bilo treba balkanske Slovane združiti v politično ali gospodarsko zvezo, ker so nekaj enoten gospodarski kompleks. A srbski političarji ne marajo za tako zblížanje, ker bi potem ne odločevali več kot večina. Ta sum se zbuja v mirnem opazovalcu, če motri te večne konflikte z Bulgarijo.

Fašisti v Italiji demobilizirajo. Nemiri so le še v Genovi, Mantovi, Livornu in Jakinu. Treves in Turatti ter mnogo drugih oseb ne sme po sklepu fašistov več v Milan.

Italijanski socialisti so izdali manifest, v katerem kažejo na težke boje, ki že trajajo tri leta. Izjavljajo pa obenem, da se ne čutijo premagane ter da bodo dalje zbirali moči in delovali neoziraje se na grozote, ki jim jih povzročajo fašizem v imenu kapitalizma. V tem boju se bodo izčistile vrste proletarijata, izčistili nazoni in zmago prepričanje razredne zavesti.

Na Irskem se še vedno vrše boji med Angleži in Irce. Po angleških poročilih so tam odkrili novo široko zasnovano zaroto proti Angliji. Irce so res že mnogo pretrpeli v boju za svojo svobodo.

Grčija ne dobi Carigrada. Namen Grčije, da zasede Carigrad, je bil že izpočetka utopija, ker imajo na Carigradu interes tudi druge večje države, zlasti Rusija, dalje Anglija, Francija in Italija, ki so bile doslej nekake zaščitnice zaprtih vrat skozi bosporško morsko ožino. In tudi Jugoslavija ne bi rada imela sosedo Grka v Carigradu, ker ji je že neprijetno, da sedi v Solunu, ki bi bil edinó primerno izhodišče Jugoslavije na morje. Ako bo Grčija sitnarila, se ji utegne dogoditi, da odneso jastrebi Solun in Carigrad, Grčija pa ostane doma.

Raparacijski dirndaj. Nemčija ne more plačevati obrokov, ki so jih

diktirali zmagovalci, kar je verjetno zlasti, ker je vrednost marke silno padla. Sedaj se vrši v Londonu konferenca vrhovnega sveta, ki skuša urediti to vprašanje z ozirom na to, ker je Francija poslala Nemčiji ultimatum, da bo izvajala skrajne konsekvence, če Nemčija ne plača svojih obrokov. Na drugi strani pa zahteva Amerika od Anglije dolgove privatne lastnine in ker Anglija nima razpoložljivih sredstev, zahteva od svojih zaveznic Francije, Belgije, Italije in tudi Rusije, da plačajo, kar so dolžne. Ako Anglija dopusti Franciji zasedbo gospodarskih virov, potem bo prikrajšana še pri plačilih iz Nemčije. Velike zaveznice so torej brez razpoložljivega denarja, torej tako rekoč, čeprav je njih valuta visoka, pred nekakim gospodarskim polomom, ker zaradi visoke valute ni eksporta in velik del industrije počiva. Lloyd George hoče na konferenci posredovati. Lloyd George je izjavil, da Nemčiji ne zaupa, zavračal je ostro Poincareja ter se čudil, da Francija hoče iti svojo pot. Nekaj dolgog bi Nemčiji odpisali, če bi velesile med seboj tudi izvedle ta odpis. Uvesti hočejo nad Nemčijo posebno kontrolno komisijo, ki pa vendar mora dovoljevati Nemčiji gotovo svobodo. Končno pride do moratorija, katerega izvedba se pa šele ugotavlja.

Londonška konferenca postaja vedno kritičnejša. Preti nevarnost, da pride do zloma med antantnimi državami, zlasti, če bo Francija dosegla večje uspehe v svoji nacionalistični in kosmopolitični egoistični politiki. Anglija, Italija in Amerika ne bodo hotele dopuščati, da bi Francija njim v škodo izčrpavala Nemčijo.

Lenin zdrav. Dne 4. t. m. je pričel zborovati ruski komunistični kongres iz vse Rusije. Kamenjev je v svojem pozdravnem govoru omenjal Lenina ter izjavil, da je popolnoma zdrav.

Gospodarska pogodba med Rusijo, Japonsko in Kitajsko se je sklenila. Pogodba je za vse te države velikega pomena. Zlasti Rusija in Kitajsko sta bogati na naravnih zakladih, vrh tega je v Rusiji precej razvita industrija, na Japonskem pa na vrhuncu. Izkoriščana bo Kitajsko, Kitajsko bo rezervoar, iz katerega bosta črpali Japonska in Rusija blago po ceni in oddajali svoje izdelke tam in po ostalem svetu. Pomemben je razvoj zlasti v Rusiji. Rusija dela že dve leti na elektrifikaciji vse bogatejših Rusije, tako, da bo v par letih razpolagala z ogromnim električnim omrežjem, ki bo gonilo tudi železnice. Elektrifikacija Rusije pomeni silen gospodarski razmah države, ki bo v zvezi z Japonsko in Kitajsko postala velika svetovna konkurentinja Evrope (Anglije) in Amerike, ki si iz golih predsodkov nista znali osvojiti na podlagi enakih gospodarskih pogodb bogatih virov Rusije. Z navedeno pogodbo je nastala nova konstelacija na severovzhodu Evrope in Azije, ki bo z lahkoto pridobila in preplavljala svetovni trg s svojimi pridelki in izdelki. Utegne postati druga gospodarska velesila na svetu.

DNEVNE VESTI.

Nova morala sokolstva. Letos se prirejajo velike slavnosti sokolstva v zvezi z dijaštvom in vojaštvom. Sokolstvo obstoja že desetletja, toda takih prireditvev nismo poznali pred vojno. Razumemo popolnoma, da prireditve v zvezi z vojaštvom pred vojno niso bile možne že zaraditega ne, ker je avstrijska vojska bila nemška in habsburška. Sedaj smo v narodni državi in marsikdo bi mislil, da sta v taki državi pojem sokolstva in pojem militarizma združljiva, to je, da zasledujeta končno isti smoter, kar pa v bistvu ni in ne more biti. Geslo sokolstva je bistveno drugačno, kakor geslo militarizma, čeprav imajo, so deč po teh dogodkih, državniki namen polagoma zidentificirati sokolstvo z militarizmom. Kolikor je nam znano, je imelo sokolstvo doslej kot svoje vodilno načelo, gojiti te-

lesno krepkost, glavno pa je bilo gojiti v narodu poleg narodne zavesti, tudi inteligenco in demokratizem, samostojnost posameznikov, to je moralno in duševno dvigniti narod. Ta gesla je sokolstvo naglašalo, zato je tudi uživalo spoštovanje. Militarizem ima pa v vsaki državi popolnoma drugačen namen. Militarizem je prisilna organizacija, ki ima namen absolutno vzdržati vladni sistem, ki ima takrat moč v državi neoziraje se na to ali je sistem reakcionaren ali napreden. Obramba vladnega sistema je naloga militarizma. Iz tega sledi, da sta v bistvu sokolska organizacija in militarizem dve nasprotni organizaciji, katerih ena zahteva svobodni razvoj človeštva, dostojanstvo človeka, druga pa ohranitev sistema in slepo pokorščino vsakokratnemu sistemu. V tem vidimo zmoto, ki se je storila. Ta

zmota sicer ne tiče nas, toda naša dolžnost je, da opozorimo nanjo, ker nasprotuje načelom sokolstva, načelom, ki smo jih doslej respektirali, ker so res lepa. Glavno je splošni napredek.

Minister Pucelj se na zaupnih sestankih kmetijske stranke baha, da je odpravil precej naredb, ki so imele namen pripomoči k zmanjšanju draginje. Pripoveduje tudi, da namerava doseči odpravo izvozne carine za poljedelske pridelke, ker bi se s tem izvoz zelo pospeševal in bi cena poljedelskim produktom zrastle. — Mi razumemo stremeljnja ministra Pucelja, ki je zastopnik kmetijskih magnatov, obžalujemo pa one male kmetijske posestnike, kočarje in kmetijske delavce, ki še odpirajo SKS, ki je izrazita stranka kmetijskih kapitalistov, namesto da bi se pridružili socialističnim kmeto-delavskim zvezam, ki edine stoji na razrednem proletarskem stališču.

Zatvoritev Borze Dela! Ker se mora Osrednji urad Borze Dela in pa njegova ljubljanska podružnica izseliti iz svojih dosedanjih prostorov v Gradišču št. 4, ukirata oba urada do nadaljnjega svoje poslovanje. Uradovati začneta zopet, ko dobita nove prostore, kar se bo pravočasno objavilo.

Nov pravilnik k stanovanjskemu zakonu izdelujejo v ministrstvu za socialno politiko. Kakor čujemo, ta pravilnik ne bo še odpravil najemninskega zakona, vendar pa bo nudil več ugodnosti za podraženje stanovanj. — Seveda, to je socialna politika.

Uradniška pragmatika. O uradniški pragmatiki sklepa sedaj zakonodajni odbor. Prihodnje sejo bo imel ta odbor 16. t. m. Nova pragmatika je nekakšen šolski in disciplinarni red za uradnike, ki, dasi toliko govore in pišejo o njem, ne bo prinesel uradnikom večjih materialnih koristi. Zvišajo se temeljne plače, a na drugi strani se odpravljajo draginjske doklade. Uradniki bi spričo načrta že danes lahko pričeli novo mezno gibanje. Današnje valutne razmere so nestalne, zaradi tega bi se tudi mezne in plačilne razmere morale urejevati avtomatično po valutnem gibanju oziroma draginji, ker sicer ne pridemo iz teh bojev, ki samo ovirajo razvoj in konsolidacijo.

Palača delavske zavarovalnice v Ljubljani je predmet, o katerem se mnogo razpravlja. Zaenkrat je gradba ustavljena. Menimo pa, da bo javnateljstvo našlo potreben izhod, da se gradba ali nadaljuje ali pa drugače zasnuje. V interesu zdravstva je, da se nekaj stori, kar bo jamčilo za razvoj socialnih ustanov po Sloveniji in v državi sploh. Upeštevati je treba, da morajo s potrebnimi ustanovami biti preskrbljeni zlasti vsi važejši delavski centri.

Kje je minister za socialno politiko? Takrat, ko se je ustanovilo to ministrstvo in že prei pa tudi danes smo bili in smo tega mnenja, da je ministrstvo za socialno politiko zato ustanovljeno, da manjša socialno bedo, da skrbi za socialno izboljšanje vseh onih slojev, ki potrebujejo te

skrbi. Pri nas je pa stvar popolnoma drugačna. Dosedanja izkušnja nam je dokazala, da je minister za socialno politiko poslabševal socialne uredbe prejšnjih narodnih vlad v korist veleposestnikov in industrijev ter v škodo onih, ki potrebujejo socialno varstvo. Že to nam priča, da ministrstvo za socialno politiko ni v pravih rokah. V področje ministrstva za socialno politiko pa spada vsaj indirektno tudi vprašanje draginje zlasti življenjskih potrebščin. Kaj je doslej tukaj storilo ministrstvo za socialno politiko? Nič! Niti na misel mu ne pride to vprašanje! Zakaj moramo plačevati mast po 160 K kilogram, ko izvažamo na stotine vagonov prašičev v inozemstvo? Zakaj v Ljubljani prodaja en sam mesar goveje meso po 36 K kilogram, vsi drugi pa ga prodajajo po 60, 70 in še več kron, ko kupujejo živino od ubogih kmetov po 14 do 15 K kilogram. Za seno je bila letos razmeroma slaba letina, kmetje morajo poprodajati živino, ker prodajajo bogataši seno po 12 K kilogram. Letina je bila leto vobče srednja, prej boljše kakor slabša, a vendar je na celi črti silna draginja, ki še narašča. Ali ne spada vse to v področje ministra za socialno politiko? Zakaj prevzame dr. Kukovec ali dr. Žerjav to ministrstvo, če se bojita samostojnih kmetov in verižnikov z živili, da bi jima ob bodočih volitvah ne dali svojih glasov? Kako si opravičujeta svojo vest spričo vseh teh dejstev **kot ministra za socialno politiko?** Ves proletarijat, bodisi te ali one stranke, ves obrtniški in mali kmetiški, to je srednji stan, vsi uradniki in uslužbenci države ter zasebni so upravičeni, so dolžni z ozirom na svoj socialni položaj in z ozirom na socialni položaj svojih ročin, da zahtevajo od prejšnjega in sedanjega ministrstva za socialno politiko jasnega odgovora zaradi malomarnosti v tem pogledu. Izkoriščanci, kdaj se povzpete tako visoko, da boste zahtevali od voljenega poslanca, ki je postal slučajno minister, tudi pošten račun o njegovem delovanju? Minister za socialno politiko je, a dela — proti vam!

»Novi čas« je prenehal izhajati. Zakaj? Ali ni bil morda preveč radikalen? Najbrže.

Prikrojevalni tečaj za čevljarje v Ljubljani priredi obrtno pospeševalni urad. Interesenti naj se zglase do 19. t. m. v pisarni na Dunajski cesti št. 22.

Naval - Pogačnik zgorel. Operni pevec Naval - Pogačnik se je vozil iz Berlina v Rusijo po svojo rodovino. Med potoma so napadli vlak ruski roparji, vlak je začel goriti in Pogačnik je našel v ognju smrt. Vest še ni popolnoma zanesljiva.

Amerikanskega posojila prvi rok je nakazan v znesku 4.500.000 dolarjev. Ministrski svet pravi, da porabi ta znesek za šole in bolnice.

Draginja na Dunaju. Na Dunaju so bile zopet protidraginjske demonstracije. Hlebček kruha velja že nad 3000 kron.

Vagoni in lokomotive na račun reparacij. Dosedaj je naše prometno ministrstvo prejele iz Nemčije na račun reparacij: 5544 pokritih in odpr-

tih vagonov, 25 vagonov-cistern in 98 lokomotiv. Do konca tega leta bodo prejele naše železnice iz Nemčije še: 408 lokomotiv za normalni tir, okoli 4000 odprtih vagonov in 200 sanitetnih vagonov.

Socialni vestnik.

Stavka mizarjev v Ljubljani. Na vsa dokazovanja delodajalcev, da je naša zahteva glede zaslužkov popolnoma upravičena, smo bili prisiljeni mizarški in stolarski pomočniki ter strojni in pomožni delavci, prijeti za zadnje razpoložljivo orožje stavko. Od zadnje stavke, ki je bila ravno pred letom dni, je draginja narasla za celih 140 odstotkov in sedaj pride še 100 odstotno povišanje stanarine. Popolnoma umljivo je, da človek ne ve, kaj bi počel in ni se čuditi, če marsikdo v delavskih vrstah obupa nad vsem in se hočeš nočeš mora vdati v božjo voljo, češ, naj pride kar hoče. Vprašanje stavke je bilo torej izročeno v roke našim izsesalcem, to je gg. delodajalcem, ki naj stvar sedaj razsojajo kakor jim drago, seveda nosijo pa tudi vso odgovornost sami, ker so si stavko naprtli na svoj hrbet s svojo neobzirnostjo. Vzemimo, da zasluži mizarški pomočnik povprečno reci in beri K 19 na uro, in javnost naj sama razsoja, kako more družinski oče živeti s celo kopicco otrok in ženo, pa na obleko ali obutev še misliti ne sme. Na vsak napad po raznih meščanskih časopisih, češ, da so med nami hujskači, bomo prinesli javnosti dokaze, s kakimi dobički delajo podjetja. O kakem hujskanju pri nas ni govora, ker, kdor pogleda na življenje v sužnosti pred vojno, ter sedaj v svobodni Jugoslaviji, bo takoj videl, kako svari stoji. Delavstvo ne kritizira več, ampak stiska samo še pesti. Vladajočim faktorjem pa povemo, da kakršne sinove si bodo vzgojili, taka bo tudi njihova bodočnost. Delavstvu širom Jugoslavije kličemo, naj vzame stavko na znanje ter jo podpira tako gmotno kakor moralno, ker naš boj je tudi vaš boj. Lesno delavstvo, naj torej ne potuje v Ljubljano, dokler boj ni končan, kar bo pravočasno objavljeno v časopisu.

Pogajanja med Zvezo grafičnega delavstva in podjetniki so bila v ponedeljek končana. Mezni boj se je vlekel nad dva meseca. Knjigovezi so stavkali šest tednov, tiskarji v Jugoslovanski tiskarni deset dni. Pogodba priznava tiskarskemu delavstvu 11 odstotkov poviška, knjigoveznic v tiskarnah so podpisale pogodbo tudi za knjigoveze s pridržkom, da nobena tiskarna ne da tiskovin v vezavo onim mojstrom, ki bi to pogodbo ne hoteli podpisati. Mojstri, ki pogodbe nočejo podpisati, so dobili v svoje delavnice nekaj ljudi, ki so imeli vedno precej dolge jezike, pa so sedaj skočili za vrat stavkujočim knjigovezom, čeprav prej niso opravljali svojega posla.

Brivski pomočniki so v Ljubljani stopili v torek, dne 8. t. m. v stavko. Jako dolgo je že, kar so imeli brivei zadnje mezno giba-

nje. Kakor pa kaže, hočejo mojstri pri tem gibanju poizkusiti svojo moč in krepkosti organizacije brivskih pomočnikov. Kolikor vemo, so bili brivski pomočniki večinoma popolnoma solidarni. Zakaj ne bi bili tudi v tem svojem mezdnem boju.

Mezno gibanje natarjev v Ljubljani je bilo od nekdanj trd oreh. Tudi sedanje gibanje, ki je vsekakor utemeljeno, če že nad dve leti niso dovolili podjetniki svojim uslužbencem in uslužbenkam nobenih obveznih priboljškov, je moralno popolnoma upravičeno. Podjetniki so pa celo tako odporni, da se niti pogajati ne marajo. To ni lepo, ni socialno.

Mednarodni rudarski kongres je pričel zborovati dne 7. t. m. v Frankfurtu v Nemčiji. Na pozdravni slavnosti je rekel občinski svetnik dr. Schlosser, da postajajo po štirih letih vojne razmere vedno neznosnejše zlasti glede prehrane, celo hujše kakor ob času blokade. Glavni tajnik mednarodne zveze rudarjev pa je rekel, da kongres zboruje ob času gospodarskega propadanja in reakcije. Blagostanje Anglije, Francije, Belgije je odvisno od blagostanja srednje Evrope, zaradi tega se mora verzajlska pogodba izpremeniti.

Iz stranke.

Sestanek ljubljanske krajevne organizacije se je vršil v torek, dne 8. t. m. ter je vzel na znanje sklep Glavnega odbora SSJ v Belgradu. Krajevna organizacija se je pretvorila v sekcijo ter bo v bodoče redna članica stranke.

Glosa.

Ne smeš se baviti s politikom, ne smeš se upirati oblasti, ne smeš misliti, da imaš sam prav; pa če imaš tudi prav, se zavedaj, da si dolžan pokorščino tudi zakonom, ki so jih sklenili ljudje, ki ti nočejo dobro, ki sklepajo zakone zato, da ti zavežejo jezik, ker to zahteva njih osebni interes. Tako je danes, tako bo še nekaj časa, vedno pa ne bo tako!

Tiskovni sklad „Zarje“.

VI. izkaz.

1. O. / Vrhnika	400 K
2. S. F., Ljubljana	50 „
3. B. J., Ljubljana	10 „
4. Z. R., Ljubljana	400 „
5. M. I., Ljubljana	400 „
6. L. S., Ljubljana	400 „
7. K. I., Ljubljana	400 „
8. R. K., Ljubljana	240 „

Skupaj . . . 2300 K

Hvala vsem darovalcem!

Sodrug! Spominjajte se pri vsaki priliki tiskovnega sklada „Zarje“. Prispevke je pošiljati na naslov: Uprava „Zarje“ v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik dr. L. Perič. Lastnik Konzorcij „Zarje“. — Tiska tiskarna J. Blasnik nasl. v Ljubljani.

Najboljše in najvarnejše
naložite svoje prihranke v

Hranilnem oddelku

Obrestuje hranilne vloge po
vloge proti 1/2 l. odpovedi po

5 1/2 %
6 %

brez odbitka rentnega in invalidnega davka

Poštni predal št. 13.
Telef. Int. št. 178.

Pošt. ček. rač. št. 10.532.
Brzj. nasl. „Kodes“ Ljubljana

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v **centrali** v Ljubljani ali pa v **podružnicah**: Celje, Štore, Rogatec, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Borovnica, Gorje, Koroška Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kranjska gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, Št. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Hranilni kapital K 5.000.000. Vlagajmo prihranke v lastno hranilnico!